

Rapport 2012:18

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

Reviderad november 2012
Plan för tillsynsvägledning enligt
miljöbalken 2012-2014

Miljöenheten

Omslagsbild: Graffitivägg

Foto: Mostphotos/Andreas Gradin

Tryck: Länsstyrelsen Dalarnas tryckeri, november 2012

ISSN: 1654-7691

Rapporten kan beställas från Länsstyrelsen Dalarna

E-post: dalarna@lansstyrelsen.se

Rapporten kan också laddas ned från Länsstyrelsen Dalarnas webbplats:

www.lansstyrelsen.se/dalarna

Ingår i serien Rapporter från Länsstyrelsen i Dalarnas län

Reviderad november 2012
Plan för tillsynsvägledning enligt miljöbalken
2012 – 2014

Johanna Ledin

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

Förord

Länsstyrelsen har i samverkan med länets kommuner tagit fram en ny tillsynsvägledningsplan (tvI-plan) för Dalarna 2012 – 2014. I den nya tillsynsvägledningsplanen har länsstyrelsen en fortsatt hög ambitionsnivå vad gäller samverkan och samordningen inom miljöbalktillsynen.

I planen har aktiviteter kopplade till ökad energieffektivisering, minskad spridning av farliga kemikalier och minskat näringsläckage till sjöar och vattendrag lyfts fram som särskilt viktiga att genomföra under kommande år. Dessa områden har tydliga kopplingar till åtgärdsprogrammet för vattenförvaltningen och länets energistrategi, vilka utgör prioriteringsunderlag för insatser i tvI-planen. Jämfört med tidigare tvI-plan har dessutom de centrala verken tagit fram egna tvI-planer, vilket har påverkat planering och prioritering av aktiviteter i Dalarna. För 2012 gäller t ex att fyra tillsynsprojekt genomförs på initiativ centrala myndigheter.

Länsstyrelsen hoppas att arbetet inom tillsynsvägledningen även fortsättningsvis ska vara stimulerande och att det bidrar till att höja kvaliteten på miljötillsynen i Dalarna. Kommunernas (och länsstyrelsens) möjlighet att avsätta tid och engagemang är en avgörande framgångsfaktor. Länsstyrelsen önskar därför att kommunerna i sin planering avsätter tillräckliga resurser för deltagande i genomförandet av tillsynsvägledningsplanen för 2012-2014.

Stefan Tansbo
Biträdande Enhetschef

Johanna Ledin
Samordnare tillsynsvägledning

1	Bakgrund, syfte och mål.....	4
1.1	Bakgrund.....	4
1.2	Syfte.....	4
1.3	Mål.....	4
2	Allmänt om tillsynsvägledning	5
2.1	Stöd och råd.....	5
2.2	Samordning.....	5
2.3	Uppföljning och utvärdering av kommunernas tillsyn	5
3	Prioriteringar.....	6
4	Beskrivning av tillsynsvägledningsinsatser	7
4.1	Samverkansgrupper.....	7
4.2	Handläggartäffar	7
4.3	Tillsynsprojekt	8
4.4	Grupparbetsplats.....	8
4.4.1	<i>Sakområdesgrupper.....</i>	<i>8</i>
5	Tillsynsvägledningsplan för 2012-2014.....	9
5.1	Översikt över planerad tillsynsvägledning.....	9
5.2	Tidplan för tillsynsprojekt.....	10
5.3	Regionala tillsynsprojekt	10
5.3.1	<i>Utsläppsprojekt, miljöfarliga verksamheter</i>	<i>10</i>
5.3.2	<i>Tillskottsvatten- Avloppsreningsverk.....</i>	<i>11</i>
5.3.3	<i>Energitillsyn</i>	<i>11</i>
5.3.4	<i>Miljötillsyn Lantbruk – effektiv näring.....</i>	<i>11</i>
5.3.5	<i>Efterbehandling av förorenade områden.....</i>	<i>12</i>
5.4	Vattenförvaltning- översyn av tillstånd och egenkontroll.....	12
6	Arbetsrutin för länsprojekt.....	13
6.1	Inledning	13
6.1.1	<i>Allmänt.....</i>	<i>13</i>
6.3	Uppdragsgivaren för ett projekt är Länsstyrelsen.....	14
6.4	Uppdragsgivarna för ett projekt är kommunala miljöchefer.....	14
6.5	Olika roller i ett projekt	15
	Länsstyrelsens rapportserie	16

1 Bakgrund, syfte och mål

1.1 Bakgrund

Länsstyrelsen tog 2007 fram en 3 årig plan för Länsstyrelsens tillsynsvägledning enligt miljöbalken. Syftet med att ta fram en tillsynsvägledningsplan var att vägledningen skulle bli tydligare genom att den planerades och koordinerades på ett mer strukturerat sätt än tidigare.

Sedan 2007 har regeringen blivit allt tydligare med att samtliga länsstyrelser och centrala myndigheter med tillsynsvägledningsansvar ska ha tillsynsvägledningsplaner. I miljötillsynsförordningen som trädde ikraft 1 mars 2011 blev detta också ett lagkrav. Enligt miljötillsynsförordningen ska länsstyrelserna aktivt verka för samordning och samverkan i frågor om tillsynsvägledning.

Tillsynsplanen beskriver hur Länsstyrelsens avser att arbeta med tillsynsvägledning inom miljöbalkens område. Planen ska tydliggöra den långsiktiga planeringen av gemensamma åtgärder och samverkan inom miljöbalkstillsynen i Dalarnas län.

1.2 Syfte

Övergripande syftet med planen är att tillsynsvägledningen ska bli mer:

- **Planerad**
Den vägledning Länsstyrelsen ger ska utgå från en nationell och regional prioritering. De resurser Länsstyrelsen har för tillsynsvägledning ska styras mot det som vi gemensamt bestämt är viktigast. Därför tas planen fram tillsammans med kommunerna.
- **Koordinerad**
Den vägledning som ges skall vara sammanhållen och ske på det mest effektiva sättet.
- **Tydlig**
Länsstyrelsen vill med planen ge besked om vilka insatser kommunerna kan förvänta sig av Länsstyrelsen.

Planen ska även redogöra för:

- vilka **områden** som Länsstyrelsen bedömer som viktigast att samverka kring,
- vilka gemensamma **tillsynsprojekt** Länsstyrelsen i egenskap av tillsynsvägledande myndighet inom Miljöbalksområdet kommer att initiera och delta i. Projekten skiljer sig åt i omfattning och grad av deltagande från Länsstyrelsens sida,
- vilka **samverkans- och projektgrupper** som planeras för att få till en avvägd vägledning och samordning för olika områden,
- vilka **träffar och utbildningar**, som planeras under de närmaste åren.

1.3 Mål

Samtliga kommuner i Dalarnas län ska årligen delta aktivt i någon samverkansgrupp eller projekt samt delta på handläggart träffarna.

2 Allmänt om tillsynsvägledning

Tillsynsvägledningsplanen innehåller miljötillsynsförordningens definition av tillsynsvägledning nämligen; stöd/råd, samordning samt uppföljning/utvärdering av tillsynsvägledningen. Nedan beskrivs hur Länsstyrelsen arbetar med dessa tre delar.

2.1 Stöd och råd

Enligt Tillsyns- och föreskriftsrådet ska vägledningen ske i form av både skriftligt stöd och muntligt stöd. Länsstyrelsen ger löpande stöd och råd via telefon och e-post.

För vissa områden är den centrala myndigheten aktiv i att ge stöd och råd. Det innebär till exempel att för tillsyn över hälsoskyddsobjekt kan kommunerna med fördel vända sig till Socialstyrelsen.

När det gäller kemikalier har Länsstyrelsen och Kemikalieinspektionen (KEMI) delat ansvar. KEMI driver nationella tillsynsprojekt och har egen tillsyn. Det innebär att de har möjlighet att vägleda kommunerna praktiskt med råd och tips.

Länsstyrelsen i Dalarna arbetar med stöd och råd på följande sätt:

- Telefon och e-post kontakt
- Information på handläggarträffar och seminarier
- Via grupparbetsplatsen tillhandahålls material som stöd för tillsynen.
- Deltar i arbets- och samverkansgrupper.
- Under projekt som Länsstyrelsen deltar i ger vi i olika utsträckning stöd och råd. I vissa projekt deltar vi i kommunernas inspektioner.
- Tillhandahåller material på grupparbetsplatsen efter avslutade projekt.
- Genom kommunbesök

2.2 Samordning

Länsstyrelsen i Dalarna arbetar med samordning på följande sätt:

- Administrerar grupparbetsplatsen www.miljotillsyndalarna.se
- Initierar och deltar i stor utsträckning i samverkans- och arbetsgrupper
- Deltar, bidrar eller arrangerar till planering av handläggarträffar och seminarier.
- Driver tillsammans med arbetsgrupper länsprojekt.

2.3 Uppföljning och utvärdering av kommunernas tillsyn

Länsstyrelsen avser att, under planens genomförande, följa upp och utvärdera kommunernas tillsyn. Insatsen kan ske genom en samlad uppföljning och utvärdering, alternativt genom uppföljning och utvärdering inom en begränsad del av miljöbalkens område. Tidpunkt, metod och omfattning för insatser planeras i samband med framtagande av länsstyrelsens arbetsplan för miljöbalken.

3 Prioriteringar

Handlingsprogrammet för Dalarnas miljömål har i tidigare tillsynsvägledningsplan varit ett viktigt styrdokument för prioriteringen av tillsynsvägledningen. I nuläget pågår en revidering av handlingsplanen för miljömålen varför dessa formellt inte varit lika styrande. Likväl har Länsstyrelsen i den nya planen givetvis gjort prioriteringar som utgår från miljönytta. Jämfört med tidigare tillsynsvägledningsplan har dessutom de centrala myndigheternas planering av tillsynsvägledningsinsatser blivit av större betydelse för inriktningen av länsstyrelsens tillsynsvägledning.

Energifrågor och miljögifter är två högt prioriterade områden i Länsstyrelsen Dalarnas arbete. Energi och miljögifter samt tillskottsvatten till avloppsledningsnätet har även prioriterats av kommunernas miljöchefer. Utifrån dessa prioriteringar har tillsynsprojekten i denna plan valts ut.

4 Beskrivning av tillsynsvägledningsinsatser

4.1 Samverkansgrupper

Grupp med representanter från Länsstyrelsen och kommunerna, har som syfte att långsiktigt samordna, utveckla och förbättra tillsynen inom ett visst område. Gruppen har sammanfattat sitt uppdrag och arbetsordning i en arbetsplan. Det är miljöcheferna som anmäler deltagare till samverkansgrupperna.

Gruppens uppgift kan handla om att:

- vara ett länsövergripande diskussionsforum
- ordna utbildningar/kompetenshöjande insatser
- ordna handläggarträffar inom sakområdet

Samverkansgrupperna har inget planerat avslut till skillnad från projektgrupperna utan arbetet i samverkansgrupperna pågår löpande.

I länet finns följande samverkansgrupper planerade för år 2012-2014.

- Miljöskydd: 2 träffar per år
- Hälsoskydd: 2 träffar per år

4.2 Handläggarträffar

Med handläggarträff avses en träff för handläggare i länet inom ett visst område eller bransch där alla kommuner inbjuds. Träffarna har som syfte att utbyta erfarenheter, diskutera gemensamma frågor och utbyta information. Länsstyrelsen kan dels vara samordnande men också bidra med stöd och råd på träffen. Länsstyrelsen informerar ofta om aktuella frågor. Kommunernas deltagande utgör stor del av programmet. Följande träffar planeras:

- Vartannat år ordnas länsträff, för alla handläggare, miljöchefer, politiker som arbetar med miljöbalkstillsyn.
- Inom Hälsoskydd och Miljöskydd anordnas handläggarträffar två gånger per år, vilket ordnas av respektive samverkansgrupp. Det är länsträff anordnas genomförs handläggarträffar en gång per år.
- Inom Efterbehandling av förorenade områden ordnas en handläggarträff per år och ytterligare en träff årligen tillsammans med Mälardalslänen.
- Inom Dricksvatten ordnas träffar minst en gång per år, vilket sakområdesgruppen ansvarar för.
- Inom övriga områden ordnas träffar utifrån behov.

Kommunerna står för värdskapet på handläggarträffarna enligt rullande schema. Värdkommunen deltar i planeringen och då finns möjligheten för värdkommunen att presentera något, som de vill lyfta fram från sin kommuns arbete. Vid handläggarträffar inom efterbehandling av förorenade områden ska även ett fältbesök vid ett tillsynsobjekt innefattas. Ett av mötena hålls inför det Regionala programmet (som presenteras 1 november varje år) så att kommunernas önskemål och

synpunkter kan inarbetas i programmet.

4.3 Tillsynsprojekt

Med tillsynsprojekt avses projekt som riktar sig till tillsynsobjekten, det vill säga myndigheterna planerar och gör en tillsynsinsats på sina respektive verksamheter under samma tid. Projektet avslutas normalt sett med en rapport, som ges ut i Länsstyrelsens rapportserie.

Tillsynsprojekt som genomförs gemensamt i länet skall ha en uppdragsgivare, styrgrupp, projektledare, projektgrupp och en projektplan.

4.4 Grupparbetsplats

För alla som arbetar med tillsyn, enligt miljöbalken, inom länets kommuner och på Länsstyrelsen i Dalarna finns en gemensam grupparbetsplats, www.miljotillsyndalarna.se. På denna grupparbetsplats läggs all aktuell information ut om arbetsgrupper, utbildningar, träffar m.m. Varje enskild medlem ansvarar för att göra aviseringar (beställning av e-post) på Senaste nytt, Handläggartreffar, kurser och seminarier. I övrigt aviserar man sig på de arbetsområden man arbetar med.

Här samlas även protokoll, material som tas fram i projekt, program, underlagsmaterial, tips, möten mm. Både kommun och Länsstyrelse kan lägga ut information beroende på vad de olika grupperna kommer överens om.

4.4.1 Sakområdesgrupper

För flera områden finns inte behov av en särskild permanent samverkansgrupp och inte heller ett uppdrag som kräver en projektgrupp. Trots detta kan det finnas behov av att samverka samt samla erfarenheter och material löpande. För dessa sakområdesgrupper läggs en sida för samverkan upp på grupparbetsplatsen.

Länsstyrelsen bedömer att det finns behov för sakområdesgrupper inom följande områden: Förorenade områden, Avfall, Lantbruk, Energi, Dricksvatten och Kemikalier och Täkter. Ingen ändring av planen behövs för att nya sidor för samverkan ska läggas upp.

5 Tillsynsvägledningsplan för 2012-2014

5.1 Översikt över planerad tillsynsvägledning

	2012	2013	2014
NATIONELLA PROJEKT			
Piercing och tatuering (Socialstyrelsen)	x		
Gränsöverskridande avfallstransporter (Naturvårdsverket)	x		
Effektiv näring (Jordbruksverket)	x		
Reach-tillsyn (Kemikalieinspektionen)	x	x	
Varutillsyn i detaljhandeln (Kemikalieinspektionen)			x
Tillsyn av bilskroter (Lst Västmanland)		x	
REGIONALA PROJEKT			
Utsläppsförteckningar miljöfarliga verksamheter			x
Tillskottsvatten Avloppsreningsverk	x	x	x
Energitillsyn lokaler	x	x	
Energitillsyn - miljöfarliga verksamheter		x	
Fortsättning på miljötillsyn jordbruk			x
Ebh- verksamheter i drift, etapp 2	x		
Ebh- nedlagda kommunala deponier, etapp 2, undersökningar	x		
SAMVERKANSGRUPPER			
Miljöskydd	x	x	x
Hälsoskydd	x	x	x
SAKOMRÅDESGRUPPER *			
Företnadsområden	x	x	x
Avfall	x	x	x
Energi	x	x	x
Dricksvatten	x	x	x
Kemikalier	x	x	x
Miljötillsyn-lantbruk	x	x	x
Täkter	x	x	x
HANDLÄGGARTRÄFFAR OCH UTBILDNINGAR (planeras årsvis)			
Miljöskydd	xx	x	xx
Hälsoskydd	xx	x	xx
Länsträff		x	
Efterbehandling av förorenade områden	x	x	x
Ebh-utbildning Mälarlän	x	x	x
ÖVRIGT			
Tillsynsvägledningsplan		x	x
Råd och stöd, telefon och e-post	x	x	x
Grupparbetsplats	x	x	x
Energiushållning- råd och stöd	x	x	x
Vattenförvaltning- översyn tillstånd/egenkontroll	x	x	x

*Sker via grupparbetsplatsen

5.2 Tidplan för tillsynsprojekt

	U.G	2012				2013				2014			
		kv 1	kv 2	kv 3	kv 4	kv 1	kv 2	kv 3	kv 4	kv 1	kv 2	kv 3	kv 4
Nationella Tillsynsprojekt													
Piercing och tatuering (Socialstyrelsen)		■	■										
Gränsöverskridande avfallstransporter (Naturvårdsverket)		▨	■	■									
Effektiv näring (Jordbruksverket)		■	■	▨	▨								
Reach-tillsyn (Kemikalieinspektionen)				■	■	▨	▨						
Varutillsyn i detaljhandeln (Kemikalieinspektionen)										■	■	■	■
Tillsyn av bilskrotor (Lst Västmanland)					▨	■	■	■	■	▨	▨		
Regionala Tillsynsprojekt													
Kemikalieprojekt/ Utsläppsförteckningar	Lst										■	■	■
Tillskottsvatten- avloppsreningsverk	Mc			▨	▨	■	■	■	■	▨	▨		
Energitillsyn- lokaler	Mc	▨	▨	■	■	■	▨						
Energitillsyn- miljöfarliga verksamheter	Lst					▨	■	■	▨				
Fortsättning på miljötillsyn i jordbruket	Lst									■	■	■	■
Ebh- verksamheter i drift, etapp 2	Lst	■	■										
Ebh- nedlagda kommunala deponier, etapp 2, undersökningar	Lst	■	■	■	■								
▨		Projektplanering/framtagande av material/utbildning											
■		Genomförande av projekt											
▨		Rapportskrivning/sammanställning											
▨		Eventuellt kommande projekt/Osäker tidsplan											
U.G = Uppdragsgivare													
Lst = Länsstyrelsen													
Mc = Miljöchefer													

5.3 Regionala tillsynsprojekt

För samtliga regionala projekt ska projektplaner tas fram och allt material ska finnas tillgängligt på vår gemensamma grupparbetsplats.

5.3.1 Utsläppsprojekt, miljöfarliga verksamheter

Projektets syfte är att verksamheterna ska motiveras att minska sin kemikalieanvändning, fasa ut särskilt farliga kemikalier och minska utsläppen av miljögifter. Verksamhetsutövarna ska, som en del i sin egenkontroll, upprätta en utsläppsförteckning utifrån de kemikalier, som hanteras inom verksamheten. Målsättningen är att samtliga länets A och B anläggningar och vissa C anläggningar ska ha en utsläppsförteckning, som hålls uppdaterad.

Länsstyrelsen anser att det framtagna materialet måste gås igenom och bearbetas ytterligare under

2013. Länsstyrelsen ska sedan göra en ny bedömning huruvida projektet ska starta eller ej. Tidigast projektstart blir isåfall under 2014.

5.3.2 Tillskottsvatten- Avloppsreningsverk

Under 2011 arbetade samverkansgrupp miljöskydd fram en projektidé för tillskottsvatten till avloppsreningsverkens spillvattennät och under 2012 reviderades projektidén av projektgruppen för tillskottsvatten. Idag har flera avloppsreningsverk en stor andel tillskottsvatten med ökade utsläpp och ökad energiförbrukning som följd. Huvudsyftet med detta projekt är att på sikt minska tillskottsvattnet till spillvattennäten. Projektgruppen ska bland annat ta fram en mall för vilka minikrav man kan ställa på en saneringsplan. Projektgruppen arbetar fram projektplan under hösten 2012 och under 2013 så ska tillsynen bedrivas. Länsstyrelsen avser att delta i det regionala projektet .

5.3.3 Energitillsyn

Länsstyrelsen Dalarna har regeringens uppdrag att som "Pilotlän för grön utveckling" utveckla arbetsmetoder och verktyg för energiomställningen, vilka kan spridas nationellt. Vi har särskilt prioriterat energitillsyn. Länsstyrelsen har bland annat tagit fram broschyren "Nu är ansvaret ditt" och kommer till år 2012 ha tagit fram vägledningmaterial kring energihushållning.

Energitillsyn- lokaler

Under 2011 har samverkansgrupp miljöskydd arbetat fram en projektidé för energitillsyn med inriktning mot idrottsanläggningar och handelslokaler. Inom dessa verksamheter ser man att det finns stor potential för att kunna minska energianvändningen. Projektet ska påbörjas under 2012 och fortgå en bit in på 2013. Ett av målen med projektet är att få verksamhetsutövarna att initiera åtgärder som leder till minskad energianvändning med 20 procent till år 2020. Länsstyrelsen deltar i det regionala projektet med rådgivning till projektets arbetsgrupp.

Energitillsyn- miljöfarliga verksamheter

Under 2013 ska Länsstyrelsen driva ett tillsynsprojekt för att minska energiförbrukningen på miljöfarliga verksamheter. Syftet med projektet är att granska miljöfarliga verksamheters åtgärdsplaner samt att kontrollera att energiåtgärder verkligen genomförs på verksamheterna. Målet med projektet är att ta fram material för att kunna användas vid tillsynen under projektets gång samt att det ska kunna användas senare. Medverkande kommuner/Länsstyrelse ska under projektet ha hunnit pröva materialet och ska känna sig trygga att genomföra energitillsyn på miljöfarliga verksamheter.

5.3.4 Miljötillsyn Lantbruk – effektiv näring

Under 2012 ska Jordbruksverket driva ett nationellt projekt "effektiv näring" som syftar till att på sikt minska förlusterna av växtnäring i jordbruket. Länsstyrelsen avser att bistå med rådgivning under det nationella projektet.

Länsstyrelsen avvaktar Jordbruksverkets beslut som väntas tas i december 2012 gällande nitratdirektivet för att bedöma om ytterligare ett projekt/seminarium behövs inom området. Detta beslut gäller utökande av områden som ingår i nitratkänsliga områden enligt Nitratdirektivet. I det förslag som ligger ingår hela eller delar av Avesta, Hedemora och Sätters kommuner och därför skulle endast dessa kommuner bli aktuella för ett kommande projekt/seminarium. De önskemål som framförts kring inriktningen på detta projekt/seminarium handlar om de förändringar i krav som ställs på jordbrukare inom nitratkänsligt område.

5.3.5 Efterbehandling av förorenade områden

Inventering av verksamheter i drift – etapp 2

Enligt Dalarnas miljömål skulle inventeringen och undersökning av verksamheter i drift ha påbörjats redan 2008. Då detta arbete inte hade påbörjats 2009 tog Länsstyrelsen initiativ till ett tillsynsvägledningsprojekt för att få igång inventeringen hos kommunerna. Länsstyrelsen har under 2010 och 2011 fortsatt med fas 2, dvs översiktliga utredningar av prioriterade objekt. Sju kommuner deltar i projektet. Då projektet inte är avslutat så kommer det att fortgå under första halvåret 2012.

Nedlagda kommunala deponier - etapp 2 - undersökningar

Länsstyrelsen drar igång etapp 2 av projektet "nedlagda kommunal deponier". Projektet drivs som ett tillsynsvägledningsprojekt där kommunerna förelägger berörda verksamhetsutövare på att genomföra undersökningar vid ett antal prioriterade deponier med riskklass 1 och 2 enligt MIFO – metodiken. Länsstyrelsen förser kommunerna med informationsmaterial, mallar, exempel på föreläggande samt rådgivning under hela projektets tid. Projektet startar med ett uppstartsmöte i januari 2012 och beräknas vara klart under kvartal 1, 2013.

5.4 Vattenförvaltning- översyn av tillstånd och egenkontroll

Länsstyrelsen ska göra en översyn av miljöfarliga verksamheter, enligt åtgärd 28 och 29 enligt Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram. Åtgärderna beskrivs nedan:

Åtgärd 28

Länsstyrelserna behöver göra en översyn och vid behov verka för omprövning av befintliga tillståndspliktiga verksamheter, enligt 9 och 11 kap miljöbalken, vilka kan ha en inverkan på vattenmiljön, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

Åtgärd 29

Länsstyrelserna behöver säkerställa att verksamhetsutövare genomför nödvändig egenkontroll och har de kontrollprogram som behövs för att möjliggöra en bedömning av verksamheternas inverkan på ekologisk, kemisk och kvantitativ status i vattenförekomster.

Länsstyrelsen kommer under 2011/2012 genomföra en översyn av länets A- och B-anläggningar med utsläpp till vatten. Även vissa C-anläggningar med utsläpp till vatten kan omfattas av översynen. Syftet med insatsen är att kartlägga verksamheternas påverkan på recipient samt se över villkor och egenkontroll. Översynen kommer att generera material och förslag till åtgärder som kommer att överlämnas till ansvarig tillsynsmyndighet för vidare åtgärder. Exempel på åtgärder är omprövning av tillstånd eller tillsynsinsatser för bättre anpassad egenkontroll. Översynen kommer att samordnas med projektet *utsläppförteckningar, miljöfarliga verksamheter* där det är möjligt. För att översynen ska kunna utföras kommer arbetet ske i dialog med kommunerna och tillsynsmyndigheterna kan komma att behöva begära in uppgifter från sina verksamhetsutövare.

6 Arbetsrutin för länsprojekt

6.1 Inledning

Efter några års erfarenhet av att driva gemensamma projekt har vi kommit fram till att vi behöver en gemensam beskrivning över hur jobbet ska bedrivas, vem som beslutar vad mm. Detta dokument är framtaget i ett samarbete mellan Länsstyrelsen och Dalarnas miljöchefer.

6.1.1 Allmänt

Hur framtagandet av projektidéer går till framgår av dokumentet "Rutin för revidering av TVL-plan".

Alla projekt ska ha en uppdragsgivare, styrgrupp, projektledare och en projektgrupp samt i övrigt projektdeltagare. I vissa fall kan även en referensgrupp behövas (t ex sakkunniga eller personer med erfarenhet av liknande projekt). Uppdragsgivare är antingen Länsstyrelsen eller miljöcheferna. För att Länsstyrelsen ska vara med och driva ett projekt är det önskvärt att minst sex kommuner anmäler sitt deltagande i projektet.

Styrgrupp

I styrgruppen ingår några av projektgruppens medlemmars chefer samt i vissa projekt även länsstyrelsen. Länsstyrelsen ingår alltid i styrgruppen om Länsstyrelsen är uppdragsgivare för projektet. Styrgruppen bör bestå av 3-4 personer. Medlemmarna bör ha geografisk och storleksmässig spridning. Länsstyrelsens tillsynsvägledningssamordnare utser vilka som ska ingå i styrgruppen.

Projektgrupp

I projektgruppen ingår max 5-6 personer vilket innebär att om fler kommuner deltar i projektet så är inte alla kommuner representerade i projektgruppen. Att delta i en projektgrupp beräknas ta ca: 40-80 timmar (schablon) och att vara projektledare beräknas ta ca: 80-120 timmar (schablon). Det är önskvärt att varje projektgruppsdeltagare (dvs projektledare, projektgruppsdeltagare) antecknar hur mycket tid de lägger i projektorganisationen. Tiden som läggs på själva utförandet av projektet ska inte vara med här, då det är beroende på hur många tillsynsobjekt man har i kommunen. Detta för att vi ska kunna stämma av och se hur mycket tid som går åt att vara projektledare och projektgruppsdeltagare för att förenkla för framtida planering.

Uppdragsgivare

Uppdragsgivarens roll i vår projektorganisation är följande:

- Godkänner projektplan
- Beslutar i projektadministrativa frågor av större betydelse, exempelvis budget och tidsplaner
- Utser ofta projektledare
- Följer och stödjer projektarbetet
- Värderar och diskuterar de förslag som projektgruppen utarbetar

Förtydliganden

I nedanstående text menas följande:

- Miljöchef = den person som bestämmer över projektets resurser ute på respektive kommun
- Lst chef = bitr miljöchef på Länsstyrelsen
- TVL-samordnare = den personen på lst som ansvarar för att samordna tillsynsvägledningen.

Dalarnas miljöchefer = I vissa fall behövs att miljöcheferna tillsammans kommer fram till ett samlat ställningstagande (gemensamt svar) att överlämna till länsstyrelsen. Svaret kan tas fram antingen genom/vid de möten som miljöcheferna har några gånger per år. Eller så sammanställer någon av cheferna, efter t ex e-post kontakter där samtliga har haft möjlighet att yttra sig, ett samlat svar/ställningstagande

6.3 Uppdragsgivaren för ett projekt är Länsstyrelsen

Länsstyrelsen ansvarar för (ser till att det tas fram och fastställer) projektidén (=projektets syfte, inriktning och tidsramar) och Länsstyrelsen tar på sig projektledaruppdraget (förutom i undantagsfall).

TVL-samordnare skickar ut en förfrågan till kommunerna (Miljöcheferna och internt inom länsstyrelsen) om deltagande i projektet, medverkan i projektgrupp samt styrgrupp. Detta sker endast för nästkommande års projekt.

Styrgrupp och projektgrupp bildas och projektledare tillsätts. Om många anmäls till projektgruppen så försöker Länsstyrelsen göra ett urval så att projektgruppen blir max 5-6 personer.

Planering av projektet påbörjas och projektledaren tar tillsammans med projektgruppen fram en projektplan. Detta sker normalt sett 1 – 2 kvartal före själv genomförandefasen.

Styrgruppen godkänner projektplan.

Projektet går in i genomförandefas och projektledaren leder och samordnar projektet. Projektgruppen medverkar vid behov. Projektdeltagarna genomför själva projektet. Vid behov under projektets gång sammankallar projektledaren styrgruppen.

Beroende på projektets omfattning ska projektet resultera i en rapport som publiceras i Länsstyrelsens rapportserie eller Länsstyrelsens PM serie. Detta utförs av projektledare tillsammans med projektgruppen.

6.4 Uppdragsgivarna för ett projekt är kommunala miljöchefer

Miljöcheferna ansvarar för (se till att det tas fram och fastställer) projektidén (=projektets syfte, inriktning och tidsramar) och miljöcheferna utser projektledare. Länsstyrelsen tar i normalfallet inte på sig projektledaruppdraget.

TVL-samordnare skickar ut en förfrågan till kommunerna (miljöcheferna och i förekommande fall internt inom länsstyrelsen) om medverkan i projektet, medverkan i projektgrupp samt styrgrupp och förslag på projektledare. Detta sker endast för nästkommande års projekt.

Styrgrupp och projektgrupp bildas samt projektledare tillsätts. Om många anmäls till projektgruppen så försöker Länsstyrelsen göra ett urval så att projektgruppen blir cirka 5 personer.

Planering av projektet påbörjas och projektledaren tar tillsammans med projektgruppen fram en projektplan. Detta sker normalt sett 1 – 2 kvartal före själv genomförandefasen.

Styrgruppen godkänner projektplan.

Projektet går in i genomförandefas och projektledaren leder och samordnar projektet. Projektgruppen medverkar vid behov. Projektdeltagarna genomför själva projektet. Vid behov under projektets gång sammankallar projektledaren styrgruppen.

Projektledaren tillsammans med projektgruppen sammanställer och skriver en rapport och avrapporterar projektet. Uppdragsgivaren får bestämma om arbetet ska sammanfattas i en rapport eller ett PM.

6.5 Olika roller i projekt

Länsstyrelsen och övriga kan delta i ett projekt på olika sätt, med olika roller och kombinationer av dessa. Länsstyrelsen har dock alltid minst en tillsynsvägladande roll (oavsett vem som är uppdragsgivare), varför det inte omnämns i uppräkningsen nedan.

- Endast Projektledare
- Projektledare + deltagare i projektet
- Projektledare + deltagare + delta i projektgruppen
- Delta endast i Projektgruppen (gäller länsstyrelsen)
- Delta endast i projektet (ej med i projektgruppen)

Länsstyrelsen roll (och övriga deltagares roll) framgår av och fastställs i respektive projektplan.

Länsstyrelsens rapportserie

Här listas Länsstyrelsens samtliga rapporter utgivna de senaste tio åren. Många av dessa finns som pdf-er på Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/dalarna/sv/publikationer.

Många rapporter finns även på Falu Stadsbibliotek. Rapporterna kan beställas från Länsstyrelsen, tfn 023-81 000 med reservation för att upplagan kan ha tagit slut.

- 2002:01** Alkoholsituationen och drog-förebyggande arbete i Dalarna 2001.
2002:02 Projektkatalog för EU-projekt 2000-2001 i Dalarnas län.
2002:03 Fiskbestånd, bottenfauna, och lavar i vattendrag på Fulufjället.
2002:04 Fulufjällets omland, reserapport Abruzzo.
2002:05 Årsrapport 2001 från Sociala enheten.
2002:06 Ej verkställda beslut och domar samt avslag, trots bedömt behov.
2002:07 Årsrapport om Lex Sarahs
2002:08 Boenkät.
2002:09 Epizotiplan 2002.
2002:10 Skalbaggfaunan på Fulufjället.
2002:11 Det krävs mer än gummistövlar.
2002:12 Falu gruva och tillhörande industrier - industrihistorisk kartläggning.
2002:13 Fågelfaunan på Fulufjället.
2002:14 Detaljhandeln i Dalarna - ett diskussionsunderlag för en regional detaljhandelspolicy.
2002:15 Detaljhandeln i Dalarna - erfarenheter av regional detaljhandelsplanering från Sverige och andra europeiska länder.
2002:16 Samordnad recipientkontroll i Dalälven 2001.
2002:17 Närsalter i Dalälven 1990-2000.
2002:18 Fjällförvaltningen.
2002:19 Projekt Servicedialogen.
2002:20 Fulufjällets omland. Etapp III. Slutrapport.
2002:21 Vägar i Dalarna - kulturhistorisk väginventering i Dalarnas län.
2002:22 Uppföljning av överloppsbyggnader i odlingslandskapet.
- 2003:01** Lägesrapport-Hessesjön
2003:02 LVU-ingripande i Dalarnas län.
2003:03 Sammanställning av enkätundersökning inom Individ- och familjeomsorgens verksamhetsområde.
2003:04 EU-projekt 2002 i Dalarnas län.
2003:05 Inventering av näringsläckage från små vattendrag i Dalarnas jordbruksområden.
2003:06 Veterinärappport.
2003:07 Skyddszoner längs diken och vattendrag i jordbrukslandskapet.
2003:08 Tillsyn över enskild verksamhet och entreprenader 2002.
2003:09 Inventering av förorenade områden i Dalarnas län, Massa- och pappersindustri, träimpregnering och sågverk.
2003:10 Dalarnas miljömål, remissupplaga.
2003:11 Ej verkställda beslut och domar samt avslag, trots bedömt behov, enligt SoL.
2003:12 Uppföljning av Lex Sarah /socialtjänstlagen).
2003:13 Planering av boende för äldre.
2003:14 Inkomstprövning av rätten till äldre- och handkappsomsorg i Dalarnas län.
2003:15 Kemiska och biologiska effekter vid sodabehandling av försurade ytvatten i Dalarnas län.
2003:16 Ej verkställda beslut och domar samt avslag trots bedömt behov enligt LSS.
2003:17 Projekt utgångsdjur i Dalarna.
2003:18 Samordnad recipientkontroll i Dalälven 2002.
2003:19 Dalarnas miljömål.
2003:20 Tillämpning av fjärranalys i kulturmiljövården.
2003:21 Kommunernas planering för personer med psykiska funktionshinder i Dalarnas län.
2003:22 Beslut om och yttranden över Dalarnas miljömål
2003:23 Användning av fjärranalys och GIS vid tillämpning av EU:s ramdirektiv för vatten i Dalälvens avrinningsområde
2003:24 Provfiskade sjöar i Dalarnas län 2000 - 2002 - Biologisk uppföljning av kalkade vatten.
2003:25 Provfiskade vattendrag i Dalarnas län 2000 - 2002 - Biologisk uppföljning av kalkade vatten.
2003:26 Analys av skogarna i Dalarnas och Gävleborgs län.
2003:27 Utvärdering av metod för övervakning av skogsbiotoper.
2003:28 Ledningstillsyn i fem kommuner.
2003:29 Kartläggning av äldreomsorgen.
2003:30 Växtnäringsflöden till och från jordbruket ur ett historiskt perspektiv, 1900 - 2002, i Dalarna.
- 2004:01** Förstärkta näringslivsinsatser och en dörr in i Dalarnas kommuner.
2004:02 EU-projekt 2003 i Dalarnas län. Projekt som delfinansierats med EU-medel under 2003 från Mål 1 Södra Skogslänsregionen och Mål 2 Norra Regionen.
2004:03 Hedersrelaterat våld, en kartläggning i Dalarna.
2004:04 Ej verkställda domar och beslut.
2004:05 Kommersiellt Utvecklingsprogram för Dalarna 2004-2007.
2004:06 Kommunens insatser för personer med psykiska funktionshinder i Smedjebackens kommun i Dalarna.
2004:07 Surstötter i norra Dalarna 1994-2002.
2004:08 Inventering av sandödlor i Dalarnas län.
2004:09 Sammanställning av beviljade projekt 2003.
2004:10 Lenäsen.
2004:11 Måltidssituationen .
2004:12 Tillsyn över enskild verksamhet och entreprenader 2003.
2004:13 Deluppföljning av länssamordnarfunktionen för det alkohol- och drogförebyggande arbetet.
2004:14 Klagomålshantering.
2004:15 Lex Sarah... Det har jag hört tals om.
2004:16 Tillsynsrapport 2004.
2004:17 Alkohol- och drogförebyggare i den lokala praktiken
2004:18 Den kommunala alkohol- och drogförebyggande arbetet - intervjuer med länets kommunalråd.
2004:19 LVU-ingripanden i Dalarnas län - Sammanställning åren 2000 - 2003.
2004:20 Inventering av förorenade områden i Dalarnas län, Industriområden längs Runns norra strand.
2004:21 Samordnad recipientkontroll i Dalälven 2003.
2004:22 Ämnestransporter i

- Dalälven 1990-2003.
 2004:23 Avloppsreningsverk i Dalarna.
 2004:24 Program för regional uppföljning av miljömål och åtgärder i Dalarna 2004-2006.
 2004:25 Regional risk- och sårbarhetsanalys för Dalarnas län 2004.
 2004:26 Uppföljning av mikrostöd beviljade under åren 1997-1999.
- 2005:01** Brand i Fulufjällets nationalpark.
 2005:02 Individuell plan enligt LSS.
 2005:03 Sammanställning av beviljade projekt 2004
 2005:04 Vem ser barnet? En granskning av 100 familjehemsplacerade barn åren 2002-2003.
 2005:05 Inventering av förorenade områden i Dalarnas län, Kemiindustrisektorn – kemtvättar.
 2005:06 Länsstyrelsens årsredovisning.
 2005:07 Rättviksheden Inventering av naturvärden inom Enån - Gärdsjöfältet – Ockrandalängan.
 2005:08 Domar och beslut.
 2005:09 Vem ser barnet?
 2005:10 Trädgränsen i Dalafjällen.
 2005:11 Lex Sarah 2005.
 2005:12 Näringslivsklimat och entreprenörskap – en jämförande studie mellan Värmlands, Dalarnas och Gävleborgs län.
 2005:13 Regional förvaltningsplan för stora rovdjur i Dalarnas län.
 2005:14 Inventering av förorenade områden i Dalarnas län – Gruvindustri
 2005:15 Personligt ombud i mellansverige/ myndighetseffekter.
 2005:16 Samordnad recipientkontroll i Dalälven 2004.
 2005:17 Delårsrapport.
 2005:18 Näringslivsstrukturen på Dalarnas Landsbygd.
 2005:19 Metallhalter i dricksvatten från borrade brunnar i Dalarnas län.
 2005:20 Personligt ombud i Mellansverige - klienters uppfattningar av de stöd de fått.
 2005:21 Fisk- och kräftodlings- verksamhet i Dalarnas län – nulägesbeskrivning 2004.
 2005:22 Tillsyn över enskild verksamhet och entreprenader.
 2005:23 Efterbehandling av gruvavfall i Falun.
 2005:24 EnergiIntelligent Dalarna, regionalt energiprogram.
 2005: 25 Personligt ombud i Mellansverige- ombuden och deras arbete.
- 2006:01** Uppföljning och utvärdering av Dalarnas landsbygdsprogram 1997-2002.
 2006:02 Strategi för formellt skydd av skog i Dalarnas län.
 2006:03 Sammanställning av beviljade projekt 2002-2005 . Projektmedel för alkohol- och narkotikaförebyggande insatser.
 2006:04 Delaktig i hemtjänsten.
 2006:05 Verksamhetsplan 2006-2008.
 2006:06 Årsredovisning 2005.
 2006:07 Landsbygdsprogram för Dalarna.
 2006:08 Rotogräsgruppen 2003-2005.
 2006:09 Ej verkställda domar och beslut
 2006:10 Särskilt boende för personer med demenssjukdom.
 2006:11 Epizootiberedskap, uppdaterad
 2006:12 EnergiIntelligent Dalarna.
 2006:13 Samrådsredogörelse och beslut, EnergiIntelligent Dalarna.
 2006:14 Risk- och sårbarhetsanalys 2005.
 2006:15 Personligt ombud i Mellansverige Vägledning inför framtiden.
 2006:16 Alla visste om det men alla visste olika. Konsekvenser för enskilda när särskilda boenden avvecklas. Regiontillsyn i fem län.
 2006:17 Bostadsmarknadsläget i Dalarna 2006-2007.
 2006:18 Designåret 2005 i Dalarna – slutrapport.
 2006:19 Ekomat – slutrapport.
 2006:20 Anmälningsskyldigheten Lex Sarah
 2006:21 Statens nya geografi.
 2006:22 Dalarnas Naturminnen.
 2006:23 Samordnad recipientkontroll i Dalälven 2005.
 2006:24 Individuell plan enligt LSS.
 2006:25 Delårsrapport.
 2006:26 Dokumetation 2006 års regionala energiseminarium.
 2006:27 Grundvatten och dricksvattenförsörjning – en beskrivning av förhållandena i Dalarnas län 2006.
 2006:28 Inventering av förorenade områden i Dalarnas län. Tillståndspliktiga anläggningar i drift.
 2006:29 Gruvstugor.
 2006:30 Kartläggning av öppenvården gällande missbruk i Dalarnas län.
 2006:31 Slitage på leder.
 2006:32 Anhörigstödet i Dalarna, lägesrapport 2006.
 2006:33 Kartläggning av den öppna Missbrukar- och beroendevården i Dalarnas län.
 2006:34 Vattnets näringsgrad i Nedre Milsbosjön under de senaste årtusendena.
- 2006:35 Vedskalbaggar i Gåsbergets och Trollmosseskogens naturreservat, Ore socken, Rättviks kommun.
 2006:36 Bottenfauna i Dalarna juni 2005.
 2006:37 Dalarnas miljömål 2007–2010. Remissversion.
 2006:38 Satellitdata för övervakning av våtmarker.
 2006:39 Inventering av vattensalamandrar i Dalarnas län 2006.
- 2007:01** Miljömålen i skolan – en handledning för lärare i Dalarna.
 2007:02 Regional risk och sårbarhetsanalys 2006.
 2007:03 Verksamhetsplan för Länsstyrelsen Dalarna 2007-2009.
 2007:04 Årsredovisning 2006 för Länsstyrelsen Dalarna.
 2007:05 Inventering av förorenade områden i Dalarnas län, Gruvindustri – etapp 2.
 2007:06 Luftkvalitet i Dalarnas större tätorter under perioden 2006.
 2007:07 Dalarnas miljömål 2007–2010.
 2007:08 Samrådsredogörelse och beslut till Dalarnas miljömål 2007–2010.
 2007:09 Fjärranalys i kulturmiljö- vården.
 2007:10 Ej verkställda domar och beslut 2006.
 2007:11 Vattenkemiska effekter av 10 års våtmarkskalkning i Skidbägsbacken.
 2007:12 Bostadsmarknadsenkät 2007-08.
 2007:13 Kartläggning av farliga kemikalier.
 2007:14 Metaller, uran och radon i vatten från dricksvattenbrunnar.
 2007:15 Fåbodbete & Rovdjur i Dalarna.
 2007:16 Anmälningsskyldigheten En sammanställning av Lex Sarahanmälningar i kommunal och enskild verksamhet i Dalarnas län.
 2007:17 Inventering av förorenade områden i Dalarnas län. Primära och sekundära metallverk, metallgjutier och ytbehandling av metall.
 2007:18 Redovisning av hur kommunerna i Dalarna använder sig av sina korttidsplatser.
 2007:19 Delårsrapport 2006-06-30.
 2007:20 Vindområden i Dalarnas län – Redovisning inför Energimyndighetens ställningstagande om riksintresse- områden för vindkraft 2007.
 2007:21 Samordnad recipientkontroll i Dalälven 2006.
 2007:22 Bioenergi potentialen i Dalarnas län.

- 2007:23 Dokumentation av 2007 års energiseminarium.
- 2007:24 Inventering av förorenade områden – kemiindustriområdet
- 2007:25 Tillsyn över enskild verksamhet
- 2007:26 Verksamhetstillsyn inom socialtjänsten i Hedemora kommun 2007.
- 2007:27 Verksamhetstillsyn inom socialtjänsten i Rättviks kommun 2007.
- 2007:28 Regionala landskapsstrategier i Dalarnas län.
- 2008:01** Regional risk och sårbarhetsanalys.
- 2008:02 Verksamhetsplan 2008-2019.
- 2008:03 Årsredovisning 2007 för Länsstyrelsen Dalarna.
- 2008:04 Milsbosjöarna - ett pilotprojekt inför arbetet med åtgärdsprogram inom EU:s Ramdirektiv för vatten.
- 2008:05 Inventering av förorenade områden i Dalarnas län – verkstadsindustrin.
- 2008:06 Naturbeteskött.
- 2008:07 Förstudie ångar.
- 2008:08 Förstudie fåbodar.
- 2008:09 Design för företag i Dalarna.
- 2008:10 Bostadsmarknadsenkät 2008-09.
- 2008:11 Stormusselinventering
- 2008:12 Fåbodbruk ur ett brukarperspektiv.
- 2008:13 Organiska miljögifter i grundvatten.
- 2008:14 Inventering av förorenade områden i Dalarna län — Nedlagda kommunala deponier.
- 2008:15 Vattenvegetation i Dalarnas sjöar; Inventeringar år 2005 och 2006.
- 2008:16 Uppdrag barn i Dalarnas län.
- 2008:17 Identifiering av riskområden för fosforförluster i ett jordbruksdominerat avrinningsområde i Dalarna.
- 2008:18 Inventering av vildbin i Dalarna
- 2008:19 Inventering av steklar i sandtallskog.
- 2008:20 Inventeringsmetodik för klipplavar.
- 2008:21 Kommunernas beredskap för personer med utländsk bakgrund inom äldreomsorgen.
- 2008:22 Samordnad recipientkontroll i Dalälven 2007.
- 2009:01** Metod för kemikaliekontroll inom ramen för miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.
- 2009:02 Verksamhetstillsyn inom socialtjänsten i Leksand kommun 2008.
- 2009:03 Bibaggen i Dalarna.
- 2009:04 Vattenvårdsplan för Dalälvens avrinningsområden.
- 2009:05 Verksamhetsplan.
- 2009:06 Årsredovisning 2008 för Länsstyrelsen Dalarna.
- 2009:07 Verksamhetstillsyn Personer med demenssjukdom i ordinärt boende.
- 2009:08 När lanthandeln stänger.
- 2009:09 Laserskanning från flyg och fornlämningar i skog.
- 2009:10 Bostadsmarknadsenkät 2009-10.
- 2009:11 Tillsyn över energihushållning - Erfarenheter från Dalarna.
- 2009:12 Inventering av förorenade områden, grafiska industrin.
- 2009:13 Inventering av förorenade områden i Dalarnas län – sammanfattningsrapport.
- 2009:14 Samordnad recipientkontroll i Dalälven 2008.
- 2009:15 Anmälningssplikten. Sammanställning 2008.
- 2009:16 Rosa Kampanjen. Mot illegal alkoholhantering.
- 2009:17 Program för uppföljning av Dalarnas miljömål 2009-2011.
- 2009:18 Insekter på brandfält.
- 2009:19 Styrel: Länsförsök Dalarna 09 – Slutrapport.
- 2009:20 Vattenuttag för snökanoner i Dalarnas län.
- 2009:21 Serviceuppdragen.
- 2009:22 Organiska miljögifter.
- 2009:23 Inventering av förorenade områden i Dalarnas län – Avfallssektorn.
- 2009:24 Övervakning av vedlevande insekter i Granäsens värdetrakt.
- 2009:25 Risk- och sårbarhetsanalys 2009.
- 2009:26 Länsstyrelsernas bevakningsuppdrag/betalningar.
- 2009:27 Länsamverkansprojekt – verksamhetsavfall 2008.
- 2010:01** Dalarnas regionala serviceprogram 2010-2013.
- 2010:02 Vindkraft kring Siljan?
- 2010:03 Verksamhetsplan 2010.
- 2010:04 Mer träd på myrar de senaste 20 åren.
- 2010:05 Verifiering av kemisk status Badelundaåsen inom Borlänge, Sätters och Hedemora kommun.
- 2010:06 Verifiering av kemisk status Badelundaåsen inom Avesta kommun.
- 2010:07 Årsredovisning 2009.
- 2010:08 Metallpåverkade sjöar och vattendrag i Dalarna. Konsekvenser av en tusenårig gruvhistoria.
- 2010:09 Kartläggning av farliga kemikalier – tillsynsprojekt.
- 2010:10 Bostadsmarknaden i Dalarna 2010.
- 2010:11 Kartläggning av SFI i Dalarna – och en kvalitativ studie.
- 2010:12 Metaller i fisk i Dalälvens sjöar.
- 2010:13 Växtplanktonsamhällen i Dalälvens sjöar.
- 2010:14 Fisk i Dalälvens sjöar.
- 2010:15 Saxdalen. Miljöanalys av ett historiskt gruvområde samt konsekvenser av en efterbehandling.
- 2010:16 Utvärdering av biologiska bedömningsgrunder för sjöar.
- 2010:17 Uppföljning av regionalt företagsstöd med slutligt beslut år 2004.
- 2010:18 Långsiktig strategisk plan för omarrondering i Dalarnas län.
- 2010:19 Långsiktig strategisk plan för omarrondering i Dalarnas län – projektrapport.
- 2010:20 Samordnad recipientkontroll i Dalälven 2009.
- 2010:21 Mjukbottenfaunan i Dalälvens sjöar – struktur och funktion.
- 2010:22 Intervjuer med ångbrukare.
- 2010:23 Bevakning av grundläggande betaltjänster.
- 2010:24 Regional risk- och sårbarhetsanalys 2010.
- 2010:25 Inventering av förorenade områden i Dalarnas län – industri-deponier.
- 2010:26 Klimatanpassningsstrategi 2020.
- 2010:27 Biotopkartering av rinnande vatten. Beskrivning och jämförande analys av metoder i Dalarna, Jönköping och Västernorrland.
- 2011:01** Malingsbo-Klotens framtid. Utredning om natur- och friluftsvärden.
- 2011:02 Främmande musslor i Kärtyllasjön i Dalarna 2010.
- 2011:03 Kartering av brandfält från satellitdata. Koncept för årlig kartering.
- 2011:04 Verksamhetsplan 2011.
- 2011:05 Klimatanpassningsstrategi 2020. Prioriterade sektorer i Dalarnas län.
- 2011:06 Utveckling av metoder för mätning av ljudnivåer i fjällen.
- 2011:07 Är Dalarna jämställt? Lägesrapport 2011.
- 2011:08 Årsredovisning 2010.
- 2011:09 Strategi för hållbar turistutveckling i Fulufjällsområdet.
- 2011:10 Sustainable Tourism Development Strategy.
- 2011:11 Elfenbensslaven i Sverige.
- 2011:12 Jättesköldlav.
- 2011:13 Strategi Miljögifter 2011-2012, Problembild för Dalarnas län.
- 2011:14 Kommunala energi- och klimatstrategier.

- 2011:15 Vindkraftsunderlag för Dalarnas klimat- och energistrategi.
- 2011:16 Bostadsmarknaden i Dalarna 2011
- 2011:17 Samordnad recipientkontroll i Dalälven 2010
- 2011:18 Inventering av förorenade områden i Dalarnas län – nedlagda kommunal deponier
- 2011:19 Inventering av förorenade områden – förorenade sediment
- 2011:20 Närvärme - en resurs i energiomställningen.
- 2011:21 Gemensamma dataunderlag i Vanån.
- 2011:22 Inventering av kungsörn i riksintresseområden för vindkraft i Rättvik, Mora och Orsa.
- 2011:23 Historiska våtmarker i odlingslandskapet.
- 2011:24 Effektiva miljömålsåtgärder. En utvärdering i fyra län.
- 2011:25 Genetiska studier av öring från Lurån och Sångåns vattensystem.
- 2011:26 Provfiske inom Dalarnas fjällreservat och nationalparker år 2009 - en resultatsammanställning.
- 2011:27 Bevakning av grundläggande betaltjänster.
- 2011:28 Underlag för gränshandel och köpcentrum i Sälen.
- 2011:29 Plan för tillsynsvägledning enligt miljöbalken 2012-2014.
- 2011:30 Regional risk- och sårbarhetsanalys för Dalarnas län 2011.
- 2011:31 Kommunala etableringsinsatser för vissa nyanlända i Dalarna: SFI, samhällsorientering och andra yrkesförberedande insatser.
- 2012:01** Miljökvalitetsnormer och luftkvaliteten i Dalarna
- 2012:02 Vattenförsörjningsplan Dalarnas län.
- 2012:03 Materialförsörjningsplan - Dalarnas län.
- 2012:04 Fladdermusfaunan i Dalarna - Sammanställning av inventeringar åren 2008-2010
- 2012:05 Potentialer för solenergi i Dalarna
- 2012:06 Hur går miljöarbetet regionalt och lokalt? – delprojekt i fördjupad utvärdering av Sveriges miljömål 2012. Länsstyrelserna och RUS
- 2012:07 Årsredovisning 2011
- 2012:08 Kransalger i Dalarna
- 2012:09 Skyddsvärda träd i Dalarna
- 2012:10 Ängssvampar i Dalarna
- 2012:11 Betaltjänster – bredband och ny teknik
- 2012:12 Åtgärdsplan för flottledsrensade vattendrag i Dalarnas län
- 2012:13 Utvärdering av företagsstöd, Regional konkurrenskraft och sysselsättning i Norra Mellansverige
- 2012:14 Samordnad recipientkontroll i Dalälven 2011
- 2012:15 Bostadsmarknaden i Dalarna 2012
- 2012:16 Vedinsekter på död tall och brandfält i Dalarna 2011 - en inventering av ÅGP-arter på nydöd tall, äldre tallved och i bränd skog
- 2012:17 Grundvattenundersökningar i Dalarna 2010-2011

Länsstyrelsen Dalarna
791 84 Falun
Tfn (vx) 023-810 00, Fax 023-813 86
För att beställa fler exemplar
dalarna@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/dalarna

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN